

TEDENSKE SLIKE

PRILOGA

DOMOVINI

Leto VIII.

V Ljubljani, dne 10. marca 1932.

10. štev.

Največji zagovornik miru - mrtev

Pretekli ponedeljek popoldne je umrl za srčno boleznijo v 70. letu starosti veliki francoski državnik Aristide Briand.

Vest o Briandovi smrti je bolešno odjeknila po vsem svetu, saj Aristid Briand že davno ni bil več samo francoski politik in državnik, temveč moč izrazil svetovnega, najmanj pa vseevropskega značaja in pomena, kakršnih pozna zgodovina le malo.

Briand je zrastle iz zelo skromnih razmer. Kot sin preprostega krčmarja iz mesta St. Nazairea, kjer se je rodil dne 28. marca 1862., je lahko dovršil svoje šolske študije le na ta način, da je dobil prosto mesto na deškem liceju.

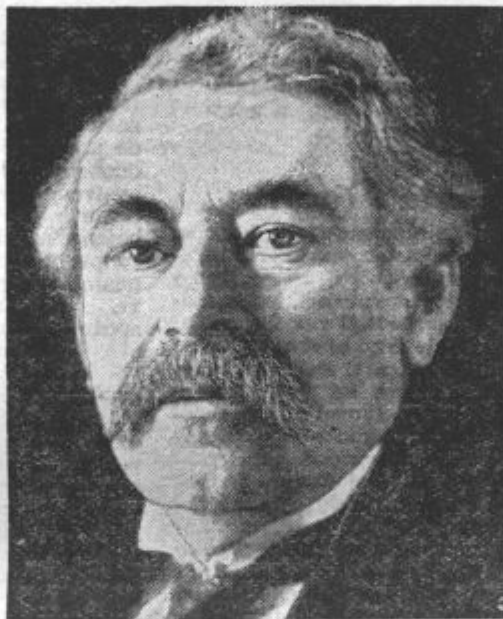
Ze z dvajsetim letom je končal pravoslovne študije in se naselil v domačem mestu kot odvetnik. Pičel zaslužek in tesne razmere v domačem mestu niso dali, da bi se mladi mož razmahnil in bi razvil svoje sposobnosti. Po devetih letih odvetništva ga je neka neljuba ljubezenska zadeva onemogočila med rojaki in mladi odvetnik se je napotil v Pariz, žarišče in središče Francije. Ker so mu tudi stanovski tovariši šteli pregrešek v zlo, je moral opustiti svojo prakso in se lotiti novinarstva.

O njegovih novinarskih sposobnostih tedanje dobe nihče ne ve nič posebnega, pač pa ga vsi priznavajo za neprekosljivega mojstra v sestavljanju plamenečih socialističnih proglasov, še bolj pa za izredno sposobnega sestavljalca naslovov v listu. Slovito proborno moč njegove mladosti kažejo vsi njegovi tedanji govori, v katerih se izredno toplo zavzema za delavstvo. Kmalu postane generalni tajnik socialistične stranke, in ko si pribori zopet pravo zagovorništvu in se mu v učinkoviti zaščiti nekega delavca pred sodiščem v St. Etienneu posreči doseči oprostilo razsodbo za svojega varovanca, ga delavstvo l. 1902. izvoli za poslanca in Briand stopi prvič na tla, ki jih poslej ne zapusti polnih trideset let.

Ko je l. 1909. padla Clemenceaujeva vlada, je dobil Briand prvič mandat za sestavo nove vlade in v kasnejšem življenju je bil še enajstkrat ministrski predsednik.

V odkrito nasprotje je dosedanji socialist stopil s svojo stranko l. 1910., ko je zavrnil stavko železničarjev s tem, da je stavkajoče enostavno poklical na orožne vaje in tako militariziral promet. Leto dni pred izbruhom svetovne vojne je Briand zopet na čelu vlade, pa se je obdržal le dva meseca. Zrušil ga je Clemenceau zavoljo volilne reforme, ki je levica ni odobraval. Vendar je imel dovolj časa, da je izka-

Ves svet, ki si pošteno želi miru in napredka, bo ohranil velikega državnika trajno v hvaležnem spominu.

zal Franciji neprecenljivo uslugo, ki je takoj naslednje leto postala vsem očita. Izposloval je v zbornici kredit za nabavo municije topništva v višini, da je na vsak top prišlo po 1500 strelcev. S tem je tehnično pripomogel k zmagi v bitki ob Marni, ki bi se gotovo ne bila iztekla za Francijo tako uspešno, da ni Briand pravočasno povečal zaloge municije od 600 na 1500 strelcev za vsak top.

Ob začetku svetovne vojne je bil Briand minister pravde v Vivianijevem kabinetu. Pokazal je v težkih časih ves svoj pogum in hladnokrvnost ter je z vsemi silami nasprotoval nameri, naj se vlada preseli iz Pariza v Bordeaux. L. 1915. je zopet prevzel vlado, izdelal je z Lloyd Georgeom znamenito pariško izjavo za tesnejše sodelovanje antantnih vojsk in dal idejo za vojno podjetje na solunski fronti. Clemenceau je tej misli nasprotoval na vso moč, ko pa je solunska fronta pokazala prve znake zmage, je to povsem prirodno še povečalo Briandov ugled. Danes priznavajo vsi strokovnjaki, da je bilo solunsko podjetje edino podjetje, ki je temeljilo na dalekovidnem državnikiškem preudarku.

Prva leta po vojni je ostal Briand nekoliko v ozadju, dasi je l. 1921. sestavil svoj sedmi, koncem l. 1925. pa svoj osmi kabinet. V Painlejevi vladi je dobil prvič ministristvo zunanjih zadev in prišel tako na mesto, odkoder se je lahko razmahnil kot državnik svetovne veličine. Prvo njegovo veliko delo je lokarnski dogovor. Politika, ki jo je vodil v tem pravcu, je obetala najlepše sardove, toda prilike v Nemčiji so se osobito po Stresemannovi smrti tako izpremenile, da so ogrozile vso skrbno zgrajeno mirovno stavbo. Tako je prišlo do nezaupnice v zbornici l. 1929. in Briand je zadnjič podal ostavko na mesto predsednika vlade, ostal pa je še v naslednjih treh kabinetih zunanji minister. Zastopal je Francijo na haški in na londonski konferenci za razorožitev na morju, po ratifikaciji Youngovega načrta pa je razposlal l. 1930. državam svojo znamenito vprašalno polo o Panevropi.

Po predsedniških volitvah maja 1931 je njegovo stališče postalo nevzdržno: ostal je proti Doumerju v majšini za 41 glasov. Kljub svojemu izpodkopanemu zdravju je vzdržal še do začetka l. 1932. na mestu zunanjega ministra ter se nato umaknil Lavalu. Živčni napor zadnjih desetih let so bili popolnoma oslabil njegovo telesno silo in niti prijazen Cocherel, kamor se je bil zatekel na svoje posestvo, mu ni mogel več vrniti omajanega zdravja.

Po predsedniških volitvah maja 1931 je njegovo stališče postalo nevzdržno: ostal je proti Doumerju v majšini za 41 glasov. Kljub svojemu izpodkopanemu zdravju je vzdržal še do začetka l. 1932. na mestu zunanjega ministra ter se nato umaknil Lavalu. Živčni napor zadnjih desetih let so bili popolnoma oslabil njegovo telesno silo in niti prijazen Cocherel, kamor se je bil zatekel na svoje posestvo, mu ni mogel več vrniti omajanega zdravja.

Desetletnica slovenjgraškega orkestra

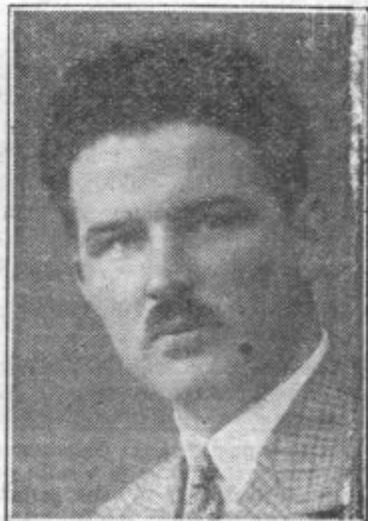
Ob priliki ustanovitve drugih kulturnih društev se je pokazala po prevratu v Slovenjgradcu tudi potreba društva, ki naj bi predvsem gojilo glasbo. To je uvidel predvsem g. Lubas, izdelovatelj harmonik, sedaj v Celovcu. Zbral je vse glasbeno izvežbane moči, katere je združil v orkestralno društvo in mu nekaj časa kot zborovodja predsedoval. Po njegovi izselitvi je prevzel vodstvo gosp. Šerbec, sedanji šolski upravitelj v Cremošnjicah. Vrhunec svojega delovanja in izvežbanosti je pa dosegel orkester vsekakor v zadnjih letih pod g. Horvatom.

Zglednemu narodnemu delavcu v spomin

Neizprosna smrt Sl. Winterja je napravila veliko vrzel v vrstah narodnih delavcev Dravinjske doline, vzornega narodnjaka pa obžalujejo tudi mnogoštevilni prijatelji, znanci in sodelavci na narodnem polju daleč preko meja njegove ožje domovine. Posebno težak udarec je zadala smrt Slavka Winterja Sokolstvu v Dravinjski dolini, zlasti pa Sokolu v Žrečah, kateremu je bil pokojnik podstarešina. Po vojni, ko je vodil podružnico lesne trgovine svojega očeta v Beogradu, se je Slavko Winter pridno udejstvoval v tamošnjem slovenskem klubu ter zavzemal tudi odborniško mesto. Ko se je iz Beograda preselil v Celje, je bil močna opora slovenskemu sportnemu klubu, a ko je leta 1928. po očetovi smrti prevzel domačijo v Žrečah, se je tam takoj lotil narodnega dela ter posebno vneto deloval pri Sokolu.

Zaradi svojih lepih lastnosti si je povsod pridobil mnogo prijateljev in o njegovi priljubljenosti je najboljša pričala njegova zadnja pot, katere se je udeležilo nad 2000 ljudi.

Blagemu pokojniku, požrtvovalnemu narodnemu delavcu bo ohranjen časten spomin.

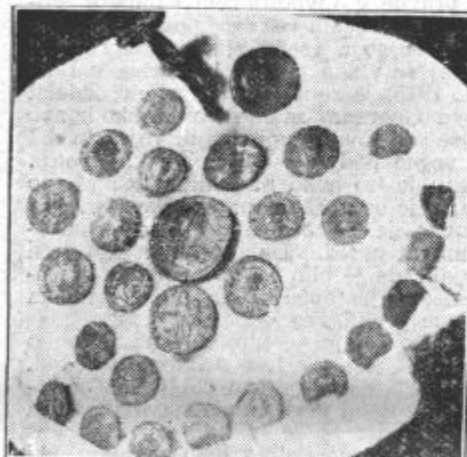

Lepo uspel samaritanski tečaj v šoštanju

V šoštanju je priredil krajevni odbor Rdécega križa štirimesečni samaritanski tečaj. Obiskovalcev je bilo 35, vodil ga je pa okrožni zdravnik dr. Ferdo Korun. Na 40 predavanjih, med katerimi jih je bilo 8 s skioptičnimi slikami, so se tečajniki seznanili z vsemi nalogami prostovoljne samaritanske službe. Na slavnostnem zaključku tečaja je nastopilo 89 oseb, med njimi samaritanke iz sosednjega Družmirja, gasilci, planinci, Sokoli in vsi absolventi tečaja. 19 točk sporeda je pokazalo slike prve pomoči v raznih primerih. Ves zaključek je bil še povzdignjen s sodelovanjem gasilskih pevcev in sokolskega orkestra.

Zanimive najdbe denarja iz rimskih časov

Obilo starinskih znamenitosti, ki so se že našle in mnogo teh, na katera naletimo še dandanes, priča, da je Krško polje slovelo že v davni dobi, ko je močni Rimljan gospodaril v naših krajih. Ugotovljeno je, da je na mestu, kjer stoji danes vas Drnovo, stal nekdanji rimski Noviodunum. Ta rimska naselbina je bila precej obsežna, ako ni bilo to morda cvetoče mesto. Ugodna lega te naselbine je namreč omogočala nagel razvoj, tako da se je Noviodunum pretvoril kmalu v živahno rimsko vojaško taborišče. Trdi se celo, da je nastalo mesto, ki je na zahodu segalo do Velike vasi, na severu pa prav do Krškega, ki je kakor pretežni del vseh okoliških vasi zgrajeno iz ostankov zidovja bivših rimskih zgradb.

O blagostanju takratnih prebivalcev dovolj zgovorno pričajo še danes razni izdelki mozaikov, stekleni in kovinasti predmeti, lične posode, spomeniki, osobito pa znatne množine rimskih novcev v zlatu, srebru in bakru. Pa prav zadnje dni se je g. Antonu Urbanču z Drnovega našmehnila sreča, da je pri slučajnem odkopavanju zapored našel lepo zbirko rimskih novcev, kakor nam jih kaže slika. Če upoštevamo dejstvo, da so Rimljani visoko spoštovali zgodovinskih predmetov. Prav ob vseh cestah je najti dovolj takih grobišč, ki hranijo v sebi vrče, žare, steklene posode, mozaike, sarkofage, oljenke, pasove, zaponke, denar svoje rajne, nam je popolnoma razumljivo, da je v grobiščih mnogo daril — za nas in drugo. O tem ve naše kmečko ljudstvo povedati marsikaj, ker je na take najdbe naletelo že na mnogih krajih, tudi sredi polja in travnikov.

Zanimivi so novci zadnje najdbe, ki pripadajo po izvoru raznim rimskim vladarjem, cesarjem. Nekaj jih je iz časa Konstantina Velikega. Znan nam je kot 1. rimski krščanski cesar, ki se je dal na smrtni postelji krstiti.

Vse navedeno kaže, da je ta zemlja polna zgodovinskih vrednosti in znamenitosti, ki pa jih ne znamo izkoristiti ker nam manjkajo sredstva in smo poleg tega preleni za take stvari. Bo že treba, da bomo čakali še toliko časa, da nas bodo drugi naučili, kako se take reči uspešno rešijo, da bo krška zemlja zavzela mesto, kakor ji to po vsej pravici pripada.

Odhod priljubljenega orožniškega oficirja

Te dni je zapustil Litijski srez podporočnik g. Vlado Majstorovič, doslej vodnik orožništva v litijskem srezu, ki se je v teku poldrugetletnega službovanja priljubil vsepovsod, bil je prijeten družabnik in velik prijatelj narave. Litijski so mu pred odhodom v Gostivar, na novo službeno mesto, priredili lep poslovilni večer, iskreno pa je bilo slovo gospoda podporočnika od vseh komandirjev orožniških stanic v srezu. Pri poslovilnem raportu se je g. Majstorovič zahvalil za vestnost v službi, v imenu podrejenega orožništva pa se je odhajajočemu zahvalil komandir litijske stanice g. Rebernik, ki je poudaril, da je bil g. Majstorovič vsem dober in pravičen starešina. Nato so se vsi skupno slikali. G. Majstorovič bo gotovo ohranil Litijski v tako dobrem spominu, kakor ga bodo ohranili Litijski. Poveljstvo orožništva v litijskem srezu je prevzel g. Rebernik, komandir litijske orožniške stanice pa je postal g. Čuš.

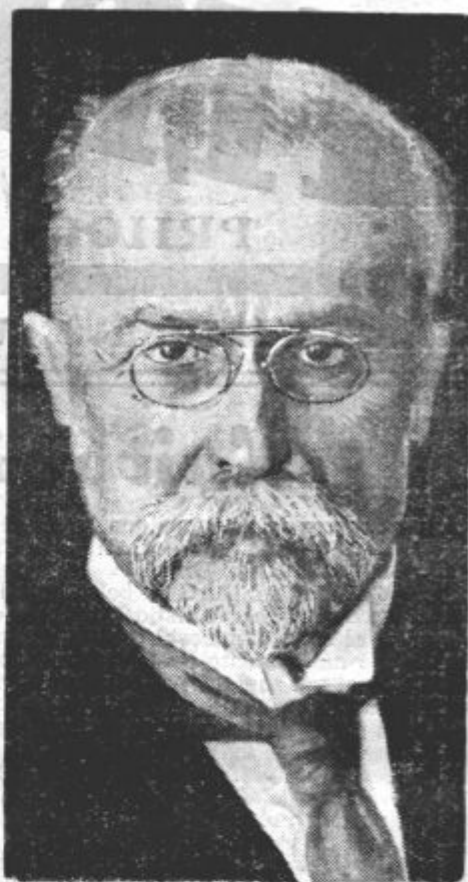
Tomaž Masaryk — 82-letnik

V začetku tega tedna je slavil bratski češkoslovaški narod, z njim pa tudi ves ostali kulturni in svobodoljubni svet 82. letnico rojstva velikega znanstvenika, narodnega borca in predsednika češkoslovaške republike dr. T. G. Masaryka. Njegovo ogromno delo ima malo primere v zgodovini. Z lastno silo in voljo se je dvignil iz najširših plasti do veljave in slave občudovanega znanstvenika vseučiliškega profesorja in voditelja svojega naroda. Njegova velika zasluga je bila, da je zapadni svet odobril delitev avstroogrške monarhije in osvobojenje njenih narodov. S tem je postal tvorec nove zgodovine v srednji Evropi.

Duh njegove znanosti je prežal nešteta pokolenja izobražencev in preko nje najširše plasti ljudstva. Združil je oba bratska naroda v neločljivo enoto, ustanovil svobodno državo in jo srečno vodil skozi vse težave prvih let samostojnega življenja in močan in trden stoji še danes, star 82 let, na čelu kot predsednik. Njegovo veličino priznavajo tudi politični in idejni nasprotniki. Tako je T. G. Masaryk brez dvoma en največjih mož sodobnosti.

Stotisočim in milijonom njegovih častilcev se pridružujemo tudi mi, in želeč, da bi prezident T. G. Masaryk še dolgo vrsto let zdrav in čvrst vodil svoj narod in ga privedel iz sedanjih težkih časov v srečnejšo bodočnost!

Slava Masaryku!

Maša Gromova, primorska mati

Ob 60-letnici blage narodne Samaritanke

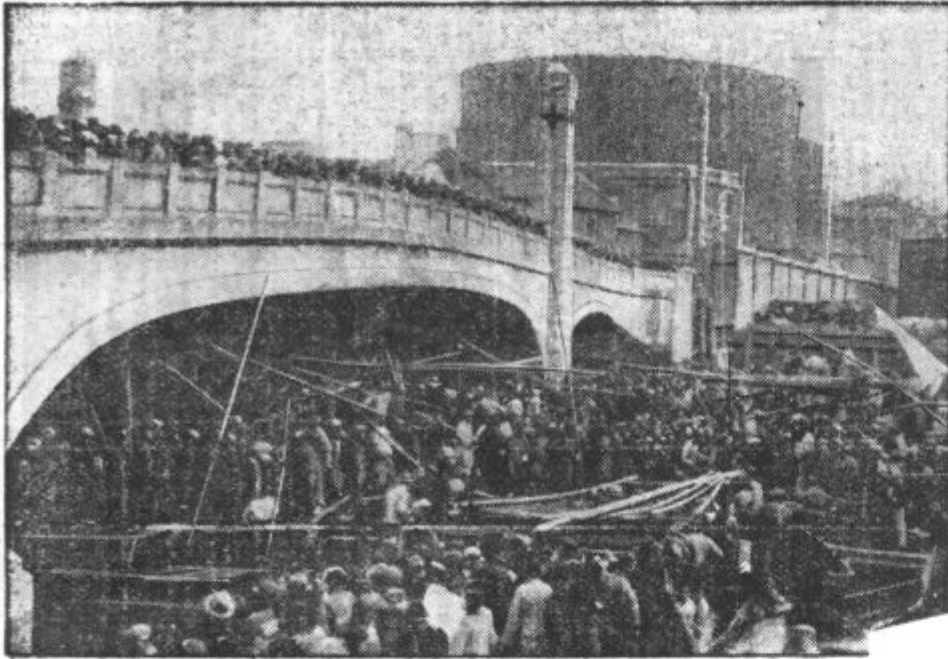
Maša Gromova je Sežanka, pristna Kraševka. Njeni starši so imeli v Sežani na trgu v znani Mahorčičevi hiši kavarno in ljudje so radi zahajali h »Kaftirjevim«. Tamkaj je dorasčala in gledala z budnim očesom življenje okrog sebe. V mladi Kraševki se je že zgodaj zbudil nacionalni ponos, saj je bila vsa družina strogo narodno zavedna. Kot dekle jo je spoznal pred 34 leti carinski uradnik g. Ante Grom, ki jo je po poroki odvedel v Trst. Tu se ji je nudilo še več dela v raznih narodnih organizacijah, ki so bile v Trstu tedaj v polnem razmahu in so zato tem bolj potrebovale delavnih članov. Taka pa je vedno bila gospa Maša. Udeleževala se je pri CMD, v zavodu Sv. Nikolaja, kjer je delovala skupaj z dobrotnico slovenskih deklet blagopokojno Marijo Škrinjarjevo, dalje pri Sokolu, v dramskem društvu in še drugod. Kot velika prijateljica otrok je zlasti pazila na vzgojo mladine v otroških vrtcih. Ko se je družina leta 1915 preselila v Ljubljano, se je pričela njena delavnost v Ljubljani in tu še ni in tudi ne bo kmalu prenehala.

Gospa Maša ni zastoj dobila primka matere goriških beguncev, matere zapuščenih srednješolcev, varuhinje in tolažnice zapuščenih deklet, stradajočih kmečkih punc in fantov, ki iščejo drobec vsakdanjega kruha, dela in zasluga. Ravno ona bi nam lahko marsikaj povedala, kako je z ljubeznijo do bližnjega med nami.

V Klubu Primork je zastavila ga. Maša Gromova vse svoje sile. Ni ga ženskega nastopa, kjer ne bi bil sodeloval ta klub, ni je akcije, narodne in človekoljubne, kjer ne bi bila soudeležena ga. Maša Gromova. Dolga bi bila po ljubljanskih ulicah povorka tistih, ki jih je v zadnjih desetih letih tolažila, jim poskrbela začasno prenočišče, jim dala kruha in obleke in jim preskrbela vsaj nekaj zasluga. Ne želi hvaležnosti. Zasluži pa globoko spoštovanje nas vseh. In vsi tudi od srca želimo, da nam gospa Maša ostane ohranjena. Dolgo, dolgo!

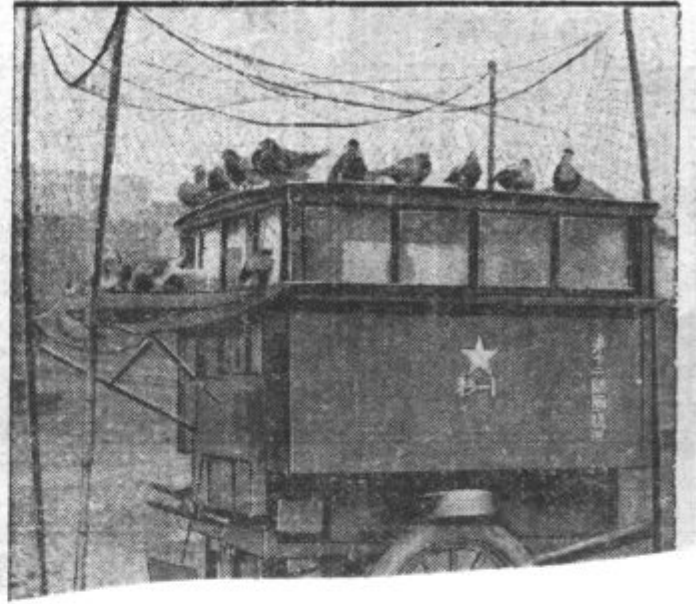

Gneča na mostu in pod mostom

Kakor mravelj gomazi ljudi na mostu pri Šanghaju čez reko Huangpu, kjer malo čolnov, da bi sprejeli vse begunce, ki beže pred japonsko artiljerijo.

Japonski vojni golobi

Junaške kitajske čete branijo Šanghaj

Čete 19. kitajske armade v napadu. Na sliki vidimo vojake, ki imajo na hrbtu obešene slamnike, kateri jih varujejo v poletni vročini solčne pripeke.

Japonske čete v jarku pred Vusungom med dvema napadoma.

Japonski mornarji na šanghajskem bojišču

Na šanghajskih ulicah je zavladała pozicijska vojna. Slika kaže japonske mornarje, nabarikadirane za vrečami, ko streljajo na kitajsko vojsko. V ozadju oklop. avtomobili.

Šanghaj v plamenih

Japonski oklopni avtomobili drve skozi goreče mesto. V ozadju na desni gledališče Odeon.

„Pozor, strupeni plini!“

Tako se pripravljajo na obrambo v drugih državah V Aurovih tovarnah v Oranlenuргу so uredili dvodnevne tečaje za gasilce, sanitejce in delavce, da se nauče ravnanja s plinskimi maskami in drugimi obrambnimi sredstvi za primer plinske vojne.

Sanitetne kolone rdečega križa spravljajo zastrupljence na varno

Rop otroka

Prvemu premagovalcu oceana z aeroplanom Lindberghu so ugrabili 19 mesecev starega sinčka. Roparji zahtevajo zanj 50.000 dolarjev (2 in pol milijona Din). 17.000 detektivom se doslej ni posrečilo priti na sled zločincem. Sedaj so vzeli zado v roke tihotapci, ki baje vedo za skrivališče tatov. Na sliki vidimo v sredi ugrabljenega sinčka, na desni mater, na levi pa očeta.

K sliki desno: Zgornja slika kaže prenos zlata v newyorškem bančnem posloplju. Oboroženi uradniki nesejo zlato iz oklopnih avtomobilov v banko. Na obeh straneh zlatonoscev so oboroženi stražniki. — Na spodnji sliki vidimo prevoz zlata v Mehiki, ki je tudi na najboljšem glasu v pogledu varnosti tuje lastnine. Ta prevoz je mnogo enostavnejši kakor v Zedinjenih državah, kajti na vozu je samo par ljudi in policiji ni treba, da bi bila zraven.

Dva transporta zlata

